

Sesja edukacyjna pt. „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej”, Łambinowice, 26 maja 2011 r.

26 maja 2011 r. w siedzibie muzeum w Łambinowicach odbyła się siódma sesja edukacyjna pt. „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej”. Wzięło w niej udział 45 osób, reprezentujących środowiska muzealnych, wykładowców akademickich, nauczycieli, studentów oraz uczniów – laureatów III edycji ogólnopolskiego konkursu na projekt edukacyjny pt. „Póki nie jest za późno”, pod auspicjami Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu (dalej: CMJW w Łambinowicach-Opolu).

Uczestników sesji powitała dyrektor muzeum – dr Violetta Rezler-Wasielewska, która słowa podziękowania za obecność skierowała do prof. dr hab. Danuty Kisielewicz – prezesa Stowarzyszenia CMJW w Łambinowicach-Opolu oraz dr Iwony Konopnickiej, wykładowcy Uniwersytetu Opolskiego (dalej: UO). Następnie dr V. Rezler-Wasielewska przedstawiła prelegentów, tj. dr Annę Gołębiowską z Instytutu Historii UO oraz mgr Beatę Maliszkiwicz, dyrektora Towarzystwa Alternatywnego Kształcenia w Opolu (dalej: TAK) i przedstawicielkę Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie (dalej: CEO).

Jako pierwsza zabrała głos dr A. Gołębiowska, która przedstawiła referat nt. „Edukacja historyczna w nowej podstawie programowej”. Prelegentka dokonała analizy obowiązującej podstawy programowej, w odniesieniu do kalendarza wdrażania reformy na poszczególnych etapach edukacyjnych¹. Przedstawiła ponadto argumenty, przemawiające za wprowadzeniem zmian, wskazując na: niedopasowanie podstawy programowej do zmniejszającej się populacji uczniów, trudności, wynikające z jej realizacji w trzyletnim cyklu kształce-

---

¹ *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej („Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej” 2009, nr 4, poz. 17).*

nia oraz konieczność dostosowania treści do możliwości percepcyjnych dzieci sześciolatek. W kontekście realizacji zajęć bloku humanistycznego w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej, co podkreśliła prelegentka, wdrażana reforma prowadzić ma do nabywania kompetencji w zakresie analizy i interpretowania zjawisk i wydarzeń, na podstawie zasady chronologiczno-problemowej. Omówiła trudności, na jakie napotykają, w związku z wprowadzanymi zmianami, nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Do szczególnie ważnych zaliczyła brak ciągłości chronologicznej w nauczaniu historii w gimnazjum oraz zmianę nauczania tego przedmiotu na kierunkach matematyczno-technicznych w szkołach ponadgimnazjalnych.

Kolejna prelegentka – B. Maliszkiewicz – przedstawiła referat nt. „Metoda projektu edukacyjnego w nauczaniu historii”. Zaprezentowała cele i zadania CEO oraz założenia realizowanych przez centrum programów, promujących postawy obywatelskie i demokratyczne. Beata Maliszkiewicz odniosła się w głównej mierze do programów, proponowanych do realizacji dla bloku przedmiotów humanistycznych oraz projektu edukacyjnego na etapie gimnazjum, tj. „EtnoLog”, „Ślady przeszłości”, „Opowiem Ci o wolnej Polsce”, „Kulturhurra”, „Literacki atlas Polski” oraz „Sefer”.

Dalszą część referatu autorka poświęciła na scharakteryzowanie cech dobrego projektu, w nawiązaniu do celów, ram czasowych, zasad pracy zespołowej oraz oryginalności podejmowanych działań. Teoretyczny wstęp poparła omówieniem zrealizowanego przez Zespół Szkół TAK, w roku szkolnym 2004–2005, projektu pt. „Historia naszej ulicy”, opartego na metodach pracy twórczej, która polegała na opracowaniu metryk domów, zastosowaniu dramy podczas warsztatów nt. „oswajania przeszłości”, tworzeniu ulicznej książki artystycznej.

Po zakończeniu pierwszej części dr V. Rezler-Wasielewska otworzyła dyskusję nad przedstawioną problematyką. Zadane pytania dotyczyły kwestii administrowania projektem oraz zadań uczniów i nauczycieli w jego realizacji. W odpowiedzi B. Maliszkiewicz podkreśliła, że projekt powinien być dostosowany do percepcyjnych możliwości uczestników, w którym nauczyciel pozostaje inspiratorem i koordynatorem podejmowanych działań, jednak nie ingeruje i nie narzuca swojego zdania. Aktywność pozostaje po stronie uczestników projektu. Za szczególnie cenne uznała projekty o charakterze multikulturowym, kształtujące postawy szacunku i tolerancji. Prelegentka podkreśliła, że brak monitoringu nad realizowanymi projektami, w skali kraju, co uniemożliwia dokonanie całościowej ewaluacji i podsumowania, np. w postaci badań socjologicznych. Iwona Konopnicka dodała, że w ramach zajęć edukacji środowiskowej studenci pedagogiki UO prowadzą projekty – „Moja droga do szkoły”, celem zapoznania się od strony dydaktycznej z metodą projektu i wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce zawodowej. Beata Maliszkiewicz

podkreśliła, że podczas realizacji projektu powinno się czerpać z historii wartości wielowarstwowe i uniwersalne, w tym kontekście niezwykle cenna wydaje się współpraca z instytucjami muzealnymi. Na potrzebę współpracy nauczyciela i uczniów w realizacji projektów edukacyjnych, celowość sięgania do metod niekonwencjonalnych i docierania do miejsc pamięci zwróciła uwagę także dr Dorota Maćkula, nauczycielka Zespołu Szkół Ogólnokształcących (dalej: ZSO) w Strzelcach Opolskich. Podkreśliła, że docieranie do miejsc pamięci, związanych z historią regionalną, pozwala na wyzwalanie emocji w procesie tworzenia opowieści o ludziach, świadkach przeszłości.

Po przerwie obiadowej pracownicy CMJW w Łambinowicach-Opolu wygłosili dla uczestników sesji prelekcje, poświęcone metodyce prowadzenia warsztatów historycznych w miejscu pamięci. Omówiono dwa warsztaty – historyczno-plastyczny dla uczniów szkół podstawowych pt. „Pod osłoną nocy. Konspiracja w obozach jenieckich” (Magdalena Kruk-Kuchcińska) oraz historyczny dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych pt. „Niepokorni. Ucieczki z niemieckiej niewoli jenieckiej (1939–1945)” (dr Piotr Stanek). Prelegenci zwrócili szczególną uwagę na umiejętność doboru odpowiednich środków dydaktycznych i technik pracy z dziećmi i młodzieżą, pełniących rolę wspomagającą w definiowaniu pojęć, związanych z tematyką jeniecką.

Kolejny warsztat pt. „W cieniu krzyży. Warsztat historyczny na Starym Cmentarzu Jenieckim w Łambinowicach”, przeprowadzili dr Anna Wickiewicz oraz mgr Andrzej Prajel. Zapoznali uczestników sesji z formami pracy edukatora muzealnego na terenach pobożowych w Łambinowicach. Podczas zajęć wykorzystano karty pracy.

Ostatnim punktem programu było ogłoszenie wyników III edycji ogólnopolskiego konkursu na projekt edukacyjny pt. „Póki nie jest za późno”, na który zgłoszono 47 prac z całej Polski. Ich autorami były osoby indywidualne, kilku- i kilkunastoosobowe zespoły uczniów i nauczycieli, reprezentujących szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne. Spośród przysłanych prac 10 nie spełniło wymogów przewidzianych regulaminem.

Nadesłane projekty dotyczyły miejsc, obiektów i znaków pamięci oraz osób, związanych z konfliktami zbrojnymi XX w., od I wojny światowej do zakończenia wojny w Korei w 1953 r. Prace w formie relacji, reportaży, kronik, sprawozdań, przewodników, gazet, prezentacji multimedialnych, filmów i stron internetowych, jak podkreśliła przewodnicząca jury – dr I. Konopnicka – cechowały: poprawność faktograficzna, umiejętność osadzenia poruszanej problematyki w szerszym kontekście historycznym, unikatowość wykorzystanych materiałów, oryginalność formy przekazu, umiejętność formułowania opinii i refleksyjność. Do gratulacji dla laureatów przybyłych na sesję przyłączyły się prof. Danuta Kisielewicz oraz Halina Bilik, Opolski Kurator Oświa-

ty, która podkreśliła znaczenie konkursu na projekt edukacyjny w poznawaniu historii regionalnej.

Jury w składzie: dr Renata Kobylarz-Buła, zastępca dyrektora CMJW w Łambinowicach-Opolu (członek), dr Iwona Konopnicka, pracownik naukowy UO (przewodnicząca), mgr Magdalena Kruk-Kuchcińska (członek), Dorota Musiał (sekretarz) i dr Anna Wickiewicz (członek) przyznało: nagrodę I stopnia Magdalenie Woźniak, Lidii Tomaszewskiej, Paulinie Owczarek, Michałowi Rusołowskiemu z II Liceum Ogólnokształcącego (dalej: LO) im. Królowej Jadwigi w Pabianicach, za projekt pt. „«Za naszą i waszą wolność» – historia organizacji konspiracyjnych działających na terenie Pabianic w okresie II wojny światowej”; nagrodę II stopnia mgr Grażynie Puchale ze Szkoły Podstawowej nr 9 im. Tadeusza Kościuszki w Bielsku-Białej, za projekt pt. „Utrwalimy w pamięci”; nagrodę III stopnia Natalii Kowalskiej z Zespołu Szkół Hotelarsko-Turystycznych im. Władysława Zamoyskiego w Zakopanem, za projekt pt. „W trosce o byt i przeszłość naszej ojczyzny – pamięci Jana Tylki”. Jury przyznało również dwa równorzędne wyróżnienia dla Ariela Wiśniewskiego za projekt pt. „Dzieje lipnowskiej ściany śmierci” oraz Krzysztofa Kosteckiego za projekt pt. „Zapomniane groby”. Obydwaj laureaci są uczniami Zespołu Szkół Technicznych im. Ziemi Dobrzyńskiej w Lipnie. Nagrody ufundowały: Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Urząd Marszałkowski w Opolu, Sejmik Województwa Opolskiego, Urząd Wojewódzki w Opolu, Kuratorium Oświaty w Opolu oraz Stowarzyszenie Przyjaciół CMJW w Łambinowicach-Opolu.

Doceniając wrażliwość i zaangażowanie uczestników konkursu w kontekście popularyzowania historii XX w., dr V. Rezler-Wasielewska, przyznała dodatkowo nagrodę dyrektora autorom trzech projektów, tj. Robertowi Piechaczkiemu i Iwo Garsteckiemu z ZSO nr II w Opolu za projekt pt. „Przebudzenie”; Marcinowi Lisoniowi, Pawłowi Piaścikowi, Jakubowi Rawickiemu, Wojciechowi Sikorze, Pawłowi Szczęsnemu z VIII LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Katowicach za projekt pt. „Zapomniany epizod historii – bitwa pod Wyrami”; Klaudii Adamiec, Jakubowi Antkowiakowi, Dawidowi Będkowskiemu, Łukaszowi Gapkowi, Dominice Grajcar, Arturowi Grzesiakowi, Michałowi Małkowi, Julii Matei, Milenie Mazur, Katarzynie Nedze, Szymonowi Piaszczyńskiemu, Klaudynie Rabus, Nikoli Wróbel z Miejskiej Szkoły Podstawowej nr 11 w Piekarach Śląskich za projekt pt. „Niepokorni Piekarzanie”. Po zakończeniu części oficjalnej wszyscy laureaci mieli możliwość prezentacji swoich prac i podzielenia się refleksjami.

VII sesję edukacyjną zakończyła dr V. Rezler-Wasielewska, która podziękowała gościom, prelegentom i laureatom konkursu za zainteresowanie oraz zaprosiła do udziału w kolejnych przedsięwzięciach, organizowanych przez muzeum.